ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Petry Weissové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **V. S. C.**, zast. Mgr. Josefem Brožem, advokátem, se sídlem V Šipce 693/7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 8. 2023, č. j. OAM-662/LE-BA01-HA15-2023, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2023, č. j. 35 Az 3/2023-18,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 10. 2023, č. j. 35 Az 3/2023-18, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný shora uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl žalobcovu žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 16 odst. 1 písm. a) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), neboť žalobce tvrdil pouze ekonomické důvody.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), který v záhlaví označeným rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) vyslovil nicotnost napadeného rozhodnutí.

[3] Krajský soud předeslal, že rozhodnutí vydané v řízení o žádosti, které nebylo zahájeno podáním žádosti, je nicotné. Dále odkázal na odstavec [35] rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2021, č. j. 5 Azs 419/2019-49 (dále také jen „rozsudek pátého senátu“), z nějž podle krajského soudu plyne, že žádost podanou na standardizovaném formuláři s názvem „*Žádost o udělení mezinárodní ochrany*“ nelze z materiálního hlediska považovat za žádost o udělení mezinárodní ochrany. S ohledem na legální vymezení žádosti

o udělení mezinárodní ochrany vyplývající z § 3 odst. 1 zákona o azylu a na závěry vyslovené v rozsudku pátého senátu krajský soud vyslovil, že žalobce vůbec nepodal žádost o udělení mezinárodní ochrany, neboť neprojevil vůli hledat v České republice ochranu před pronásledováním či vážnou újmou. Žalovaný podle krajského soudu neměl s žalobcem vůbec jednat.

[4] Krajský soud neshledal žádné důvody, pro které by se závěr vyřčený v rozsudku pátého senátu neměl v projednávané věci uplatnit. Tento závěr není podle krajského soudu vázán na specifické okolnosti v něm posuzovaného případu, ale byl formulován obecně ve vztahu k formulářové žádosti. Krajský soud přitom v judikatuře nenalezl žádný opačný názor, než ten vyplývající z rozsudku pátého senátu. Ani z obsahu správního spisu krajský soud nezjistil, že by žalobce vůli hledat v České republice ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou projevil alespoň v protokolu o pohovoru. Veškeré žalobcem sdělené důvody se týkaly pouze ekonomické situace, nejednalo se tudíž o projev vůle předpokládaný v § 3 odst. 1 zákona o azylu.

III.

[5] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) nyní brojí proti napadenému rozsudku kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Navrhuje napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Stěžovatel uvádí, že žalobce byl prostřednictvím tlumočnice informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany. Nerozporuje stručnost formy žalobcovy žádosti, ale má za to, že je pro daný účel dostačující a způsobilá vyvolat příslušné právní následky, tedy zahájit správní řízení ve věci mezinárodní ochrany. V kontextu předchozího poučení, kterého se žalobci dostalo v zařízení pro zajištění cizinců, nevyvolává jím podaná žádost žádné pochybnosti o tom, že se žalobce domáhal mezinárodní ochrany před pronásledováním či před nebezpečím vážné újmy. Tato žalobcova vůle je z jeho žádosti dostatečně zřejmá a z hlediska vyvolání účinků v podobě zahájení správního řízení dostačující, aniž je třeba, aby obsahovala doslovnou dikci obsaženou v § 3 odst. 1 zákona o azylu. Podle stěžovatele tak došlo k zahájení řízení, v němž žalobce měl postavení žadatele o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o azylu.

[7] Zjištění soudu z protokolu o pohovoru s žalobcem, že žádost podal z ekonomických důvodů, nesvědčí o nicotnosti jím podané žádosti, ale o její zjevné nedůvodnosti ve smyslu § 16 odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Tento závěr však nelze předjímat již při samotném podání žádosti, ale lze k němu dospět až ve správním řízení, jak ostatně stěžovatel učinil. Stěžovatel připomíná, že i v judikatuře správních soudů je poukazováno na to, že žadatelé o udělení mezinárodní ochrany nezřídka sami nemají představu o relevanci konkrétně tvrzených skutečností pro posouzení důvodnosti jejich žádosti, a je tudíž na správním orgánu, aby vedl řízení způsobem umožňujícím řádné a dostatečné zjištění stavu věci, a aby mohl vydat věcně správné, zákonné a přezkoumatelné rozhodnutí, odrážející individuální skutkové okolnosti daného případu. Žalobce se domáhal udělení mezinárodní ochrany, a proto stěžovatel ve správním řízení oprávněně konal úkony směřující ke zjištění stavu věci a k vydání rozhodnutí o jeho žádosti. Stěžovatel má za to, že napadený rozsudek je v rozporu s ustálenou judikaturou a že pokud by nahlížel na každou podanou žádost

formalistickým náhledem krajského soudu, došlo by k popření samotného smyslu správního řízení ve věcech mezinárodní ochrany.

[8] K odkazu krajského soudu na rozsudek pátého senátu č. j. 5 Azs 419/2019-49 stěžovatel uvádí, že nekoresponduje s posuzovanou věcí a předmětný závěr, na němž krajský soud vystavěl napadený rozsudek, v něm pátý senát vyslovil nad rámec potřebného. Taktéž zbylá krajským soudem odkazovaná judikatura Nejvyššího správního soudu (rozsudky ze dne 28. 2. 2023, č. j. 8 Azs 110/2021-29, ze dne 27. 5. 2021, č. j. 7 Azs 54/2021-42, či ze dne 8. 9. 2023, č. j. 10 Afs 96/2023-41) je pro posouzení nynější věci nepoužitelná. Stěžovatel proto shrnuje, že kasační stížnost je přijatelná z důvodu zásadního pochybení krajského soudu, které spočívá v nesprávném výkladu práva a nerespektování ustálené judikatury.

IV.

[9] Žalobce svého práva vyjádřit se ke kasační stížnosti nevyužil.

V.

[10] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti. Ta byla podána včas, osobou oprávněnou a proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná.

[11] Jelikož u krajského soudu rozhodoval specializovaný samosoudce, Nejvyšší správní soud se dále v souladu s § 104a s. ř. s. zabýval tím, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele, tedy zda je přijatelná. V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu (srov. zejm. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS.), je kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[12] Stěžovatel přijatelnost kasační stížnosti spatřuje v zásadním pochybení krajského soudu při výkladu práva a nerespektování judikatury. Takové pochybení s ohledem na krajským soudem vyslovenou nicotnost napadeného rozhodnutí v souzené věci nelze *prima facie* vyloučit, a proto přijal Nejvyšší správní soud stěžovatelovu kasační stížnost k meritornímu přezkumu; kasační stížnost je přijatelná.

[13] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje mimo jiné kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., byť konkrétní námitky podřaditelné pod uvedený kasační důvod nenabízí. Jelikož je ale Nejvyšší správní soud k vadám naplňujícím uvedený kasační důvod povinen přihlížet i bez návrhu (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), přes chybějící tvrzení stěžovatele se zabýval prvořadě tím, zda napadený rozsudek není nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost, pro nedostatek důvodů, či zda zde není vada řízení před krajským soudem s vlivem na zákonnost napadeného rozsudku.

[16] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že rozsudek je nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost, jestliže neobsahuje určitý výrok, nesplňuje formální náležitosti dle § 54 odst. 2 s. ř. s., nebo také, nelze-li z rozsudku rozpoznat jeho jednotlivé části (záhlaví, výrokovou část, odůvodnění, poučení), jakož i tehdy, chybí-li věcný a obsahový soulad výrokové část napadeného rozsudku a jeho odůvodnění, nebo absentuje-li odkaz na použité právní normy, na nichž správní soud založil právní hodnocení v souzené věci (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, nebo ze dne 10. 4. 2008, č. j. 7 Afs 78/2007-60). Tyto vady napadený rozsudek nevykazuje.

[17] Nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů jsou zejména taková rozhodnutí, u nichž není z odůvodnění zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při hodnocení skutkových i právních otázek a jakým způsobem se vyrovnal s argumenty účastníků řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52) nebo v nichž zcela opomenul vypořádat některou z námitek uplatněných v žalobě (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004-74). I uvedeným požadavkům napadený rozsudek vyhověl.

[18] Krajský soud popsal skutkový stav věci, stanoviska účastníků řízení a předestřel právní závěry, kterými odůvodnil svůj závěr o nicotnosti napadeného rozhodnutí. Nejvyšší správní soud připomíná, že nesouhlas s odůvodněním a závěry napadeného rozsudku nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013-30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010-163, nebo ze dne 6. 12. 2016, č. j. 7 As 179/2016-37).

[19] Jelikož Nejvyšší správní soud nezjistil ani jiné vady řízení před krajským soudem, které by mohly mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku, uzavírá, že kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tudíž není naplněn.

[20] Nejvyšší správní soud tudíž přistoupil k posouzení kasačních námitek týkajících se nesprávného právního posouzení věci, tedy těch podřaditelných pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[21] Spornou je zde otázka, zda žalobcovu žádost podanou dne 19. 5. 2023 lze považovat za žádost o udělení mezinárodní ochrany podle § 3 odst. 1 zákona o azylu, podle kterého *je žádostí o udělení mezinárodní ochrany projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozící vážnou újmou.* Krajský soud založil svůj rozsudek na tezi, že žalobce takovou žádost vůbec nepodal, neboť dostatečně neprojevil vůli hledat v České republice ochranu před pronásledováním či vážnou újmou. Stěžovatel

s žalobcem podle krajského soudu neměl vůbec jednat, protože při absenci relevantní žádosti nebylo zahájeno řízení o ní. Z uvedeného důvodu shledal napadené rozhodnutí nicotným.

[22] Ze správního spisu se podává, že žalobce byl dne 10. 5. 2023 náhodně legitimován, a jelikož nedisponoval žádným cestovním dokladem ani povolením k pobytu, bylo s ním dne 11. 5. 2023 zahájeno řízení ve věci správního vyhoštění. Rozhodnutím ze dne 12. 5. 2023, č. j. KRPS-123073-37/ČJ-2023-010023-SV, bylo žalobci podle § 119 odst. 1 písm. b) bodu 3 a 4 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, uloženo správní vyhoštění a doba, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie, byla stanovena na 2 roky. Rozhodnutím z téhož dne, č. j. KRPS-123073-23/ČJ-2023-010023-SV, byl žalobce rovněž zajištěn za účelem správního vyhoštění podle § 124 odst. 1 písm. b) a e) téhož zákona o pobytu cizinců na 90 dnů. Dne 12. 5. 2023 cizinecká policie žalobce informovala a poučila jej o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců podle § 3a odst. 1 písm. a) bod 4 a § 3b zákona o azylu. Žalobce tak byl zejména informován, na základě jakých důvodů lze cizinci udělit azyl či doplňkovou ochranu, jakým způsobem lze žádost podat a v jaké lhůtě.

[23] Na základě uvedeného poučení následně žalobce podal dne 19. 5. 2023 v zařízení pro zajištění cizinců na předtištěném formuláři „*Žádost o udělení mezinárodní ochrany dle § 3 odst. 1zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění*“. V této žádosti (v provedení v českém a vietnamském jazyce) mající povahu stručného formuláře, do nějž se doplňují potřebné údaje, kterou vlastnoručně vyplnil, uvedl své jméno, příjmení, datum a místo narození, státní příslušnost, vlastnoručním podpisem stvrdil kromě uvedených osobních údajů i zde předepsanou větu „*Žádám o udělení mezinárodní ochrany v České republice*“.

[24] S ohledem na právě uvedený obsah spisu a z něj vyplývající skutkový stav věci nelze krajskému soudu dát za pravdu v tom, že žalobcova žádost o udělení mezinárodní ochrany je nulitní, kterou dovodil z toho, že žalobce vůbec neprojevil vůli hledat v České republice ochranu před pronásledováním či hrozbou vážné újmy, jelikož tato slova nebyla v jeho žádosti uvedena.

[25] Z dikce § 3 odst. 1 zákona o azylu vyplývá, že postačuje, že je z žádosti o mezinárodní ochranu *zřejmé*, že cizinec hledá ochranu před pronásledováním či nebezpečím vážné újmy, což bylo podle Nejvyššího správního soudu v projednávané věci splněno již tím, že žalobce podal žádost označenou jako „*Žádost o udělení mezinárodní ochrany dle § 3 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění*“, v níž výslovně uvedl, že žádá o mezinárodní ochranu. Požadavek na to, aby žádost obsahovala slova shodná či blížící se textu zákona, Nejvyšší správní soud považuje za přepjatě formalistický.

[26] Ostatně již z toho, že zákon žádnou konkrétní formu žádosti o udělení mezinárodní ochrany blíže neupravuje, je zřejmé, že žádost může být činěna jakkoliv tak, aby z ní bylo seznatelné, co cizinec hodlá vůči správnímu orgánu projevit. A v nynějším případě o tomto projevu vůle nemůže být žádných pochyb nejen s ohledem na obsah samotné žádosti (byť mající povahu jakéhosi předepsaného formuláře), tak i s ohledem na výše popsané okolnosti, které podání žádosti předcházely, resp. s jejím podáním souvisely.

[27] Jak již shora uvedeno, žalobce byl cizineckou policií před podáním uvedené žádosti řádně poučen o tom, z jakých důvodů lze obě formy mezinárodní ochrany (azyl a doplňkovou ochranu) udělit, jakož i o tom, k jakému správnímu orgánu a v jaké lhůtě lze takovou žádost podat. Ze spisového materiálu pak vyplývá, že se na základě tohoto poučení také rozhodl v zákonné lhůtě u příslušného správního orgánu o mezinárodní ochranu požádat. Byť tedy žádost explicitně neobsahuje vyjádření žalobcovy obavy z pronásledování či vážné újmy, je třeba žádost chápat v kontextu tohoto dřívějšího poučení. Za takové situace pak nelze mít jakékoliv pochyby o tom, že se žalobce podanou žádostí domáhal udělení mezinárodní ochrany, tedy ochrany před pronásledováním či před nebezpečím vážné újmy. Tuto stěžovatelovu vůli, byť projevenou formou žádosti mající povahu formuláře, do nějž se doplňují pro řízení nezbytné skutečnosti (především osobní údaje žadatele), proto nelze považovat za materiálně neprojevenou, tedy nemající žádné účinky směrem k zahájení správního řízení. Ostatně posuzovaná žádost obsahuje přímý odkaz na § 3 odst. 1 zákona o azylu již ve svém nadpisu a její text o tom, že žalobce žádá o udělení mezinárodní ochrany v České republice, stejně jako základní identifikační údaje žalobce jsou stvrzeny jeho vlastnoručním podpisem. Takový projev vůle je nejen zcela srozumitelný, ale i dostatečný z pohledu požadavků plynoucích z citovaného § 3 odst. 1 zákona o azylu.

[28] Nejvyšší správní soud tedy opětovně zdůrazňuje, že ze zákona o azylu nevyplývá žádný požadavek na formu žádosti o mezinárodní ochranu. Jedná se o neformální úkon, u nějž je rozhodné pouze to, aby cizinec učinil odpovídající projev vůle požádat v dané zemi o udělení mezinárodní ochrany. Tento závěr podporuje i důvodová zpráva k zákonu č. 314/2015 Sb., kterým byl s účinností od 18. 12. 2015 novelizován mimo jiné § 3 odst. 1 zákona o azylu do znění, jež je aplikováno i v nynější věci (viz jeho citace výše). Z ní vyplývá, že *„je cizinec už od samého prvního projevu, z něhož je zřejmé, že žádá v České republice o udělení mezinárodní ochrany (odstavec 1), považován plně za žadatele o udělení mezinárodní ochrany a správní řízení je zahájeno.“* (důraz přidán soudem). I z této důvodové zprávy, jakkoliv jistě nemá normotvorný význam, tedy lze bez potíží dovodit, že na žádost o udělení mezinárodní ochrany, jak je definována v daném ustanovení, nenahlíží striktně formalisticky, jak to naopak činí krajský soud v napadeném rozsudku.

[29] Ze správního spisu tedy s ohledem na vše výše uvedené nepochybně plyne, že žalobce měl úmysl podat žádost o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 3 odst. 1 zákona o azylu, který dostatečně jasně a srozumitelně projevil. O tom ostatně nepřímo svědčí i to, že se proti napadenému rozhodnutí, kterým tato jeho žádost byla zamítnuta, bránil žalobou u krajského soudu. Uvedený žalobcův projev vůle tedy nevzbuzoval u adresáta žádosti, tedy stěžovatele, zjevně žádné pochybnosti o jeho obsahu a povaze, proto se jím zabýval a rozhodl o něm. Posouzení žalobcovy žádosti provedenému stěžovatelem i jeho postupu v řízení (aniž by však jakkoliv hodnotil správnost závěrů, k nimž stěžovatel v napadeném rozhodnutí dospěl) Nejvyšší správní soud nemá co vytknout, a se závěry krajského soudu obsaženými v napadeném rozsudku o nicotnosti napadeného rozhodnutí se tudíž neztotožňuje.

[30] Z napadeného rozsudku je zřejmé, že krajský soud v podstatě beze zbytku převzal z rozsudku pátého senátu č. j. 5 Azs 419/2019-49 závěr o tom, že tzv. formulářovou žádost, kterou žalobce v projednávané věci podal, nelze považovat za projev jeho vůle, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozící vážnou

újmou. Krajský soud však z pasáží citovaných z rozsudku pátého senátu (konkrétně z odstavců [25] a [35]) dovodil skutečnosti, které z nich bez dalšího neplynou.

[31] Předně Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že ač je nyní posuzovaná věc vskutku v převážné části skutkově obdobná té řešené i v rozsudku pátého senátu, není tomu tak zcela. Především v rozsudku pátého senátu bylo spornou otázkou, zda žalovaný správní orgán vydal rozhodnutí o zajištění cizince podle zákona o azylu, který však již byl zajištěn podle zákona o pobytu cizinců (tj. v rámci tzv. přezajištění), včas. A pouze pro uvedený účel se zde pátý senát dotkl otázky, zda cizinec žádost o udělení mezinárodní ochrany učinil prvně teprve ve formuláři, který byl součástí spisu, anebo zda tak učinil již dříve v řízení o jeho zajištění za účelem správního vyhoštění (tj. v řízení vedeném podle zákona o pobytu cizinců), které řízení o jeho zajištění podle zákona o azylu předcházelo. Právě a jen v této souvislosti se pátý senát, a to nad rámec potřebného, vyjádřil k formulářové žádosti o udělení mezinárodní ochrany, kterou tamní cizinec učinil. Výslovně k tomu v odst. [35] svého rozsudku uvedl, že *„[z] tohoto formuláře s názvem „Žádost o udělení mezinárodní ochrany“ dle § 3 odst. 1 zákona o azylu však paradoxně není vůbec seznatelné, že se jedná o projev vůle, z něhož by bylo zřejmé, že cizinec hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou. Žádost obsahuje pouze předtištěné kolonky „Jméno“, „Příjmení“, „Datum a místo narození“, „Státní příslušnost“ a větu „Žádám o udělení mezinárodní ochrany v České republice“. Žalovaný tedy při rozhodování podle § 46a odst. 1 zákona o azylu musel skutečnost, že se jedná o žádost podle § 3 odst. 1 zákona o azylu, seznat již z rozhodnutí policie o zajištění ze dne 13. 10. 2019, neboť žádost na formuláři s datem 16. 10. 2019, vyznačeným příslušným pracovníkem Policie ČR v ZZC, nelze z hlediska materiálního za žádost o mezinárodní ochranu vůbec považovat.“*

[32] Z citované pasáže, kterou krajský soud považoval za stěžejní pro svůj závěr o neexistenci projevu vůle žalobce v nynější věci, však ty závěry, které krajský soud dovodil, vůbec neplynou. Především z citované pasáže rozsudku pátého senátu nelze v žádném případě dovodit, zda v něm zmiňovaný formulář, v němž byla obsažena žádost o udělení mezinárodní ochrany, byl shodně jako v nynější věci vyplněn vlastnoručně cizincem - žadatelem o mezinárodní ochranu, zda jej také tento žadatel vlastnoručně podepsal a zda byl učiněn, shodně jako v nynější věci, nejen v jazyce českém, ale i v jazyce země původu, kterým cizinec hovoří či se dorozumí. To jsou však zcela zásadní skutečnosti, které nelze z rozsudku pátého senátu a výše citované pasáže vůbec seznat. Ostatně jak již uvedeno, tuto pasáž pátý senát vyslovil v podstatě nad rámec nutného. Pro účely jeho věci totiž posouzení zmíněného formuláře a jeho způsobilosti zahájit řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany nebylo vůbec potřebné a relevantní a netvořilo rozhodovací důvody.

[33] V takovém případě ale bylo pochybením krajského soudu, který nadto neměl k dispozici onen formulář, k němuž se vyjadřoval rozsudek pátého senátu, pokud z něj bez dalšího vyšel. Stěží totiž mohl dovozovat použitelnost v něm vyslovených závěrů i pro účely nynější věci. Pátý senát se ve svém rozsudku v žádném případě nevyjádřil tak, že by jen proto, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla sepsána na listině, která má podobu stručného formuláře, v níž není výslovně uvedeno, že cizinec hledá ochranu před pronásledováním či hrozící vážnou újmou, již pro tuto samotnou formu nevyvolával účinky směřující k zahájení správního řízení ve věci udělení mezinárodní ochrany. Naopak i z rozsudku pátého senátu lze dovodit, že zastává názor o neformálnosti takové žádosti. Jak

jinak by mohl dospět k závěru o tom, že cizinec v tam souzeném případě tuto žádost učinil již ve svém vyjádření, které učinil do protokolu o podání vysvětlení v řízení o zajištění za účelem správního vyhoštění?

[34] Ze všeho výše uvedeného tedy vyplývá, že krajským soudem přijatý závěr z rozsudku pátého senátu bez dalšího dovodit nelze, a byť skutkový základ obou případů byl podobný, řešily se v něm zcela odlišné sporné otázky, než které jsou řešeny v nynější věci. Nutno zejména striktně trvat na tom, že věta, kterou pátý senát ve svém rozsudku také vyslovil a z níž krajský soud její část vytkl jako stěžejní jejím zdůrazněním, tedy že *„**žádost na formuláři** s datem 16. 10. 2019, vyznačeným příslušným pracovníkem Policie ČR v ZZC, **nelze z hlediska materiálního za žádost o mezinárodní ochranu vůbec považovat“*** jsou vytrženy z kontextu daného případu. Stěžejní tam totiž bylo, že do této žádosti příslušný pracovník Policie ČR v zařízení pro zajištění cizinců vepsal datum 16. 10. 2019, které hrálo v dané věci podstatnou roli. A nadto, jak již bylo shora uvedeno, přesné znění daného formuláře nelze z jeho popisu uvedeného v odst. [35] rozsudku pátého senátu seznat. Nelze tudíž ani dovodit, zda závěry, které k formuláři v dané věci vyslovil pátý senát, jsou použitelné i nyní. Byť tedy základ formuláře zjevně byl shodný (v těch částech, o nichž rozsudek pátého senátu výslovně hovoří – viz citace výše), není již jisté, zda byl taktéž, jako v souzené věci, tento formulář vlastnoručně cizincem, žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, vyplněn a podepsán, zda byl také učiněn v jazyce, kterým cizinec hovoří či se dorozumí, a zda okolnosti vyhotovení této žádosti, jakož i následné chování cizince byly identické, jako v nyní řešeném případě. Pouze za těchto předpokladů by bylo možno závěry vyslovené v rozsudku pátého senátu považovat za zcela přenositelné i pro právě posuzovanou věc. Je přitom třeba vycházet z toho, že každá žádost, byť je sepsána na formuláři, je individualizovaná, a to nejen jejím samotným textem a údaji v ní uvedenými, ale také okolnostmi, za nichž je učiněna, mohou-li být v konkrétním případě právně významné pro posouzení projevu vůle cizince.

[35] Nejvyšší správní soud nad rámec potřebného dodává, že právě formou formulářové žádosti cizinci pravidelně podávají žádosti o udělení mezinárodní ochrany, nacházejí-li se v zařízení pro zajištění cizinců ve smyslu § 3a odst. 1 písm. a) bod 4 zákona o azylu, a to v návaznosti na jejich poučení prostřednictvím písemné informace o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany právě v tomto zařízení. Je tak třeba přistupovat k posuzování těchto formulářů jako projevů vůle cizinců s velkou obezřetností a shovívavostí. Prvořadým zde musí být hledisko, že takovou žádost podává cizinec neznalý českého právního řádu a celého komplexu práv a povinností, které mu v souvislosti s žádostí tento právní řád nabízí, poskytuje či ukládá. Není-li stanoven jakýkoliv formální požadavek směrem k podobě a obsahu, resp. textaci žádosti v zákoně o azylu, s výjimkou onoho požadavku plynoucího z § 3 odst. 1 zákona o azylu, který zde byl zřejmý, pak není úkolem správních soudů přistupovat k projevu vůle cizince formálně a vyžadovat pregnantní projev, který by podle názoru soudu mohl lépe než poněkud obecná, avšak stále dostatečná a srozumitelná formulace korespondovat platné právní úpravě.

[36] Nejvyšší správní soud tedy má s ohledem na vše výše uvedené za to, že žalobcovu žádost je třeba s ohledem na skutkové okolnosti případu, tedy na předchozí poučení, jehož se mu dostalo, i jeho následné jednání po podání žádosti, považovat za dostatečný a dostatečně zřejmý projev vůle ve smyslu požadavků plynoucích z § 3 odst. 1 zákona o azylu. Tento projev vůle tudíž byl způsobilý zahájit řízení o udělení mezinárodní ochrany. Uvedenou žádost žalobce učinil v souladu s podmínkami danými v § 3a odst. 1 písm. a) bodu

4 a § 3b zákona o azylu, a je tedy třeba ji považovat i za řádně podanou. Krajský soud dospěl ohledně uvedené sporné otázky, která vyústila v závěr o nicotnosti napadeného rozhodnutí, k nesprávnému právnímu závěru. Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tudíž byl naplněn.

VI.

[37] Na základě výše uvedených skutečností Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 části věty první před středníkem s. ř. s. V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud žalobu znovu posoudí a bude přitom vycházet z toho, že napadené rozhodnutí není nicotné, neboť žádost o mezinárodní ochranu byla způsobilá zahájit řízení o udělení mezinárodní ochrany zahájit.

[38] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. června 2024

Mgr. Petra Weissová
předsedkyně senátu